

**HAMVAS BÉLA
PEST MEGYEI
KÖNYVTÁR**

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár 2023. évi beszámolója

2000 Szentendre, Pátriárka u. 7.

Dr. Tóth Máté

2024. március

---

1. Rövid összefoglaló

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár az elmúlt évekkel való összevetésben is kiemelkedően sikeres évet tudhat maga mögött, annak ellenére, hogy az energiaválság miatt leszűkült anyagi lehetőségek jelentősen megnehezítették a munkánkat. Mindezek eredményeként a beiratkozott olvasóink száma meghaladta a COVID19 járvány előtti szintet, a kölcsönzések, valamint a honlapmegtekintések száma pedig évtizedek óta 2023-ban volt a legmagasabb.

A könyvtár átvehette a Minősített Könyvtár címet. Elnyerte a Családbarát munkahely elismerő címet, az MKE Gyermekkönyvtáros szekciója által alapított Vándorbagoly díjat. Az intézmény igazgatóhelyettese az MKE „Év fiatal könyvtárosa” különdíját, a művelődésszervezőnk pedig Szentendre város közművelődési díját nyerte el.

2023 áprilisában hagyományteremtő céllal útjára bocsájtottuk a Helytörténet és helyi közösség című szakmai konferenciát, 2023 júniusában pedig az IKSZ Megyei Könyvtári tagozattal közösen megrendeztük a 10 éves a KSZR című jubileumi szakmai rendezvényt.

Elkészült a Pest Megyei Digitális Könyvtár programozása, amely tesztelést és modern dizájn kialakítását követően 2024-ben elindulhat. A digitális könyvtár már az indulás pillanatában a legnagyobb vármegyei hatókörű városi könyvtár által fenntartott digitális gyűjtemény lesz.

Folytatódott az intézményben a szervezetfejlesztési tevékenység, amelynek eredményeként jelentősen csökkent a munkatársi fluktuáció és nőtt a dolgozói elégedettség.

2023 nyarán folytatódott a selejtezés, amellyel jelentős mértékben javítottuk az állomány frissességét.

Bővítettük a határon túli kapcsolatainkat, a rimaszombati és a révkomáromi könyvtárakkal együttműködésben beadásra került egy szlovák-magyar Interreg pályázat, amelyben tömeges digitalizálásra és egy digitalizáló műhely kialakítására tettünk javaslatot.

A könyvtár jelentős áldozatokat hozott annak érdekében, hogy ne kelljen bezárni a kapuit a téli időszakban. (az irodák ideiglenes kiürítése, az olvasói terekben a fűtés csökkentése, kötelező távmunka egyes napokon)

2. Stratégiai célok végrehajtása

A könyvtár 2022-ben készítette el új stratégiáját, amely négy fő területet ölel fel.

Az intézmény pozíciójának megerősítése Szentendrén és Pest megyében, különös tekintettel a megyei státusz megerősítésére – Helytörténet és helyi közösség címen hagyományteremtő szándékkal elindítottuk Pest megye helytörténetészeinek konferenciáját, bővítettük a városon belüli és az azokon túlmutató partneri együttműködéseink számát.

Munkaerő-fejlesztés, a munkatársak elköteleződésének és elégedettségének növelése – Szervezeti kultúra mérés nyomán hozott intézkedések eredményeként nőtt a munkatársi elégedettség és csökkent a fluktuáció. Komplex családbarát intézkedéscsomagot vezettünk be, amelynek eredményeként elnyertük a Családbarát munkahely elismerő címet.

Online szolgáltatások fejlesztése (Online könyvtár és Pest Megyei Digitális Könyvtár kialakítása). – Elkészült a portál programozása. A meglévő digitális tartalmak metaadatainak javítása folyamatos. Elkezdődött a digitális könyvtár webdizájnjának a fejlesztése.

A használók létszámának bővítése, újabb célcsoportok megszólítása, a könyvtár mint közösségi tér fejlesztésével – A virtuális látogatóink száma 11%-kal, a beiratkozottak száma 10%-kal, a kölcsönzött dokumentumok száma pedig szintén 11%-kal nőtt az előző évhez képest. A szűkös anyagi erőforrás ellenére sikerült szőnyegcserével otthonosabbá tenni a környezetünket.

Megújítottuk az ifjúsági könyvtárat. A konferenciát és az ifjúsági könyvtár fejlesztését NKA támogatásból valósítottuk meg.

3. Szervezet

Az előző évekhez képest 2023-ban még több szakmai továbbképzésen vettek részt munkatársaink. Két kolléga Szikla IKR tanfolyamon, egy kolléga webdizájn tanfolyamon vett részt és hárman pedig elvégezték a biblioterápiás képzést. Az év során több alkalommal tartottunk összmunkatársi és osztály szinten is csapatépítő alkalmakat, kirándulásokat.

Intézményünkben továbbra sem került kivezetésre a home office, mivel hatékonynak találtuk, heti egy napot biztosítottunk otthoni munkára a kollégáknak. Az energetikai helyzet szükségessé tette az év első negyedében a távmunka mértékének növelését. Az osztályvezetőkkel egyeztetve a kollégák általánosságban heti 2-3 napot dolgoztak otthonról. Energiatakarékosság miatt az év első negyedében bevezettük a szerdai kötelező home office-t, melynek során az egész épület zárva volt. Az olvasókat ez nem érintette hátrányosan, mert szerdánként amúgy is zárva a könyvtár az olvasók előtt.

Intézményünkben szervezeti átalakítást végeztünk, mely több részlegünket érintette. A hatékonyság érdekében az igazgatóhelyettesi feladatokat újragondoltuk és újrastrukturáltuk, ezáltal az egyik igazgatóhelyettes a szolgáltatásokért felel, a másik pedig az üzemeltetésért. A digitalizációs és helytörténeti részt összevontuk a megyei feladatellátással, melynek vezetésére osztályvezető lett kinevezve.

Nagy sikernek tartjuk, hogy az év végére valamennyi státuszunk továbbra is be van töltve.

4. Infrastruktúra

A könyvtár tereit igyekszünk folyamatosan megújítani, hogy az olvasók minél szebb és használhatóbb környezetben tudják igénybe venni szolgáltatásainkat. A sikeres NKA pályázatnak köszönhetően az ifjúsági és fonotéka részleg megújult. Az új polcok, fotelek, könyvkinálók, babzsákfotelek, szőnyegek segítettek, hogy egy barátságos ifjúsági részleget alakítsunk ki. Fontos szempontnak tartottuk, hogy olyan bútorok is kerüljenek a térbe, amelyek esetenként mobilizálhatók. Ezáltal növelhető a tér, és így alkalmassá válik kisebb rendezvények megtartására is. A megújított részleget a fiatal olvasók nagy örömmel fogadták és azonnal használatba vették.

A felnőtt olvasói terekben is sikerült lecserélnünk a régi szőnyeget, és kihelyeztünk két új értékmegőrző szekrényt is, mely nemcsak az állományvédelemben nagy segítség, de az olvasók kényelmét is szolgálja.

Lehetőségünk volt pályázati forrásból és önerőből is informatikai eszközök beszerzésére, emiatt több területen is tudtuk javítani a szolgáltatásainkat.

A rendezvények jobb minőségű hangosítása és rögzítése miatt vásároltunk 1 db digitális keverőpultot, 2 db kézimikrofont és 1 db digitális diktafont.

Beszerzésre került 1 db szerver, ami helyi fájlszerverként üzemel intézményünkben.

Az adatbázisszerverünk tárhelyének bővítése céljából 2 db 960 GB kapacitású szervert vásároltunk, továbbá beszereztünk 3 db hálózati switchet, amely a helyi könyvtári hálózatban került beépítésre.

A belső telefonhálózat és a külső telefonos elérés fejlesztésének érdekében lecseréltük régi telefonközpontunkat.

Megterveztük a könyvtár előtti tér megújítását, és mivel fontosnak tartjuk a zöldkönyvtári törekvéseket, a tér előtti zöldterületen kialakítottunk egy virágos kertet. A megvalósításában a kollégák, önkéntesek és a könyvtárban működő Hamvas Küllő Roots & Shoots csoport működött közre. Az épület elé teraszbútorokat vásároltunk, amely lehetőséget ad arra, hogy a könyvtár és környezete mindinkább a város közösségi helyévé váljon.

5. Gyűjteményi információk

A könyvtár állományát terveinknek megfelelően tudtuk gyarapítani, gyűjteményünket a rendelkezésre álló forrásokból a gyűjtőkori szabályzatunknak megfelelően, és az olvasói igények figyelembevételével fejlesztettük. Kiemelten gyűjtöttük a képzőművészeti és a Pest megyével kapcsolatos helytörténeti dokumentumokat. A tavaly megnyílt ifjúsági részlegnek köszönhetően egyre többen keresik a kamaszoknak szóló könyveket, ezért a szokásosnál nagyobb arányban szereztük be az ennek a korosztálynak szóló szép- és szakirodalmat. A megnövekedett érdeklődés miatt folytattuk a diafilmes állományrész gyarapítását. Folyamatosan pótoltuk az elveszett, eltulajdonított, javíthatatlan és az állomány szempontjából nélkülözhetetlen dokumentumokat.

Befejeztük a külső raktárban található, digitálisan is elérhető, az állományunkba kevésbé illeszkedő bekötött és tékázott folyóiratok selejtezését. Az állományból kivont folyóiratokat felajánlottuk más könyvtáraknak, a megmaradt folyóiratokat a külső raktárból átköltöztettük a központi épületbe, így az eddigi 2-3 nap helyett azonnal tudjuk teljesíteni a folyóiratokkal kapcsolatos olvasói kéréseket.

A raktárakban kialakult helyhiány csökkentése érdekében folytattuk, és be is fejeztük a szépirodalmi állományrész felülvizsgálatát és selejtezését. A selejtezést az előzetesen meghatározott paraméterek (példányszámok, kölcsönzések száma, dokumentumok állapota) alapján végeztük el. Ezzel párhuzamosan megkezdtük a szabadpolcos állományrész leválogatását, és az évek óta nem kölcsönzött, de nem selejtezhető köteteket a raktárban felszabadult helyre költöztetjük, hogy enyhítsük az olvasói tér polcainak zsúfoltságát.

A megváltozott könyvtárhasználati szokások miatt megkezdtük a kézikönyvtári állomány felülvizsgálatát, a dokumentumok egy részét kölcsönözhetővé tettük, az elavult példányokat selejteztük.

Az eddig nem kölcsönözhető dokumentumokból álló Tarnócz-gyűjteményt felülvizsgáltuk, a kötetek egy részét kölcsönözhetővé tettük.

Az olvasói térben található szabadpolcos állományrészt a megváltozott olvasó igényeknek megfelelően tematikusan átrendeztük, megszüntettük azokat a kiemeléseket, amelyek iránt csökkent az érdeklődés, és kiemeltük a sokak által keresett állományrészeket.

A gyűjtőkori szempontoknak megfelelően beszerzett könyveket, folyóiratokat és elektronikus dokumentumokat is a SZIKLA21 Integrált Könyvtári Rendszerben dolgoztuk fel. A Pest Megyei Digitális Könyvtár előkészítésének részeként a szokásosnál lényegesen több könyv, cikk, aprónyomtatvány bibliográfiai leírását javítottuk az adatbázisban, megkezdtük a tárgyszórendszer felülvizsgálatát és javítását, a névváltozatok bővítését, így jelentősen javult a visszakereshetőség.

Könyvtárunk kötetzeti részlegén folyamatosan javítjuk, újrakötjük az elhasználódott, megrongálódott könyveket és a megőrzésre szánt folyóiratokat. A Pest Megyei Digitális Könyvtár előkészítése során idén nagy mennyiségben digitalizáltuk a Pest megyei vonatkozású könyveket, újságcikkeket, aprónyomtatványokat, aminek nemcsak a jobb kereshetőség és könnyebb hozzáférés az előnye, de állományvédelmi szempontból is kiemelt jelentősége van.

Könyvtárunk rendelkezik digitalizálási tervvel, amely figyelembe veszi a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia céljait, és elsősorban a helytörténeti vonatkozású dokumentumok védelmét és hozzáférhetőségét szolgálja. Törekedtünk arra, hogy elsőként intézményünk saját kiadványait és azokat a dokumentumokat digitalizáljuk, melyek egyediek és csak a mi gyűjteményünkben lelhetők fel. Könyvtárunk nagyfelbontású szkennelvel rendelkezik, melynek segítségével kétrétegű PDF-fel karakterfelismert dokumentumokat, illetve aprónyomtatványokat digitalizáltunk, így ezeket teljes szövegében kereshető dokumentumként tudtuk közzétenni a honlapunkon.

Megkezdttük a Pest Megyei Digitális Könyvtár létrehozását, melynek célja az állományvédelmi archiváláson túl a gyűjteményünkben meglévő, helytörténeti vonatkozású, egyedi dokumentumok (aprónyomtatványok, cikkek, videók) digitalizált változatának széleskörű hozzáférhetővé tétele.

6. Szolgáltatások

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár Szentendre város és Pest megye települései számára magas színvonalú információ- és dokumentumellátást nyújt, a vármegye könyvtárai számára biztosítja a kulturális alaptörvényben megfogalmazott alapszolgáltatásokat.

Családbarát szolgáltatóhelyként a gyermekkönyvtárban az ünnepkörhöz igazodóan foglalkozásokat szervezünk figyelembe véve a hozzánk forduló pedagógusok kéréseit is. Növeltük az óvodás és kisiskolás korosztálynak szánt könyvtári órák, programok számát. Télen diafilmes délutánok megrendezésével, nyáron a táboroztatás megszervezésével színesítettük a könyvtári programokat. Immár hagyományá vált, és 2023-ban is két korosztály számára is szerveztünk nyári tábort, ahol a nagyobbak a helytörténettel, a kisebb gyerekek a fenttarthatósággal, zöld törekvésekkel foglalkoztak.

Részt vettünk a szentendrei majálison, ahol a könyvtár szolgáltatásait népszerűsítettük a város lakói és az odalátogató turisták között.

Szentendre Éjjel-Nappal, illetve az Országos Könyvtári Napok keretében szerveztünk a gyermek- és családos programokat.

Az ifjúsági könyvtár kialakításával lehetőségünk nyílt a felnőtt és a gyermekkönyvtár tereinek újra gondolására és az állomány frissítésére is.

A gyermekkönyvtárba és az ifjúsági részlegre is társasjátékokat szereztünk be és kidolgoztuk azok kölcsönzési rendjét.

Elkezdttük a helytörténeti dokumentumok digitalizálását, az alakuló Pest Megyei Digitális Könyvtárhoz.

A nem megőrzendő folyóiratokat átválogattuk, megtörtént a felajánlása a partnereknek, illetve a kiadásítás.

A helytörténeti különgyűjtemény, kutatószolgálat működtetése. A könyvtár helytörténeti sajtócikkeinek teljes szövegű adatbázisához az internetes katalóguson keresztül lehet hozzáférni. A digitális könyvtárak segítik, kiegészítik a tájékozódást, részben pótolják a papír alapon nem hozzáférhető kiadványokat.

Tájékoztató szolgálatot működtetünk, melynek keretében többek között naprakész információk nyújtása az adatbázisok használatával kapcsolatban.

Könyvtárunk Digitális Jólét Pont. Lehetőség van az Ügyfélkapu használatára is.

Szolgáltatunk helyben, ingyenesen elérhető online adatbázisokat, elektronikus könyvtárakat, elektronikus tartalmakat.

- NAVA (Nemzeti Audiovizuális Archívum);
- Arcanum Digitális Tudománytár;

Olvasószolgálatunk biztosítja a folyamatos napi kölcsönzést, a könyvtári rend fenntartását, személyes könyvvajánlást, mind a felnőtt, a gyermek, az ifjúsági és a fonotéka részlegén.

A könyvtári térben kialakított könyvvajánlók és kiemelések frissítésével az állomány kevésbé használt részét is ajánljuk, felkeltve az érdeklődést. Kiemelt figyelmet fordítottunk a könyvtári programokat kísérő ajánlók elkészítésére.

Könyvtárfutár szolgáltatási idős, illetve mozgásukban korlátozott olvasóink számára biztosítjuk.

A szépirodalmi állomány selejtezése mellett a kézikönyvtárunk folyamatos felülvizsgálatát végeztük. Célunk volt, egy kisebb állományú, de áttekinthetőbb kézikönyvtár kialakítása, majd összehangolása a honlapon keresztül elérhető ingyenes és előfizetett adatbázisokkal. Kiemelt cél: a művészeti anyag gondozása, kulturált olvasói tér, a „város dolgozószobája” kialakítása. Hamvas antikvárium, valamint a retro könyvvásár egész évben működő polcát továbbra is gondozzuk. A kiállításból megmaradt könyveknek és folyóiratoknak a tanulófolyósón alakítottunk ki állandó helyet.

A honlapon elérhető online szolgáltatások működtetése. A HBPMK online, mobil kompatibilis katalógusa, a saját helytörténeti kiadványaink, valamint a Pest Megyei Hírlap példányai bárki számára elérhetőek a könyvtár honlapjáról a nap 24 órájában.

Az adatbázisok távoli elérését lehetővé tevő infrastruktúra kialakításán dolgoztunk az integrált könyvtári rendszert biztosító partnerünkkel.

Számos gyermekkönyvtári programunk mellett az ifjúsági könyvtárban is új programok bevezetésén dolgozunk. Sikeresen lezajlott egy kreatív írás tanfolyam.

Folytattuk a könyvtári órák tartását az általános és a középiskolás korosztálynak.

Önkénteseket fogadtunk a középiskolás, illetve a felnőtt korosztályból is, akik képességeik szerint segítik a könyvtári munkát.

A felnőtt részlegén a tematikus kiemelések mellett helyet kapott Hamvas Béla hagyatékából újabb kiállításra érdemes tárgy.

Az évben több kiállítást is tartottunk a kölcsönzői terekben, helyi művészek, illusztrátorok közreműködésével.

Biblioterápiás továbbképzésünk sikeres évet zárt, tavasszal és ősszel is számos résztvevővel. Biblioterápiás foglalkozásunk is népszerű a klubkönyvtárunkban.

Elindítottuk az angol társalgási klubot az English Center nyelviskola közreműködésével.

Több konferenciát szerveztünk, helytörténeti, KSZR-es és nemzetközi témában is. Társszervezőként részt vettünk a Mesekonferencia szervezésében.

Kiemelt figyelmet fordítottunk minden részlegünk Facebookon és Instagramon való megjelenésére, emellett erősíteni kívántuk az aktuális események, rendezvények hirdetését.

7. Minőségirányítás

A 2023-as évre a Minőségirányítási Tanács legfőbb célkitűzése egy átfogó szervezetfejlesztési projekt megvalósítása volt, melyet tervszerűen, az alábbi lépések szerint hajtottunk végre:

Azonosítottuk a Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár szervezeti kultúráját. Kérdőíves felmérést végeztünk a munkatársak között annak érdekében, hogy megismerjük az intézményen belüli szervezeti kultúra jellemzőit, valamint azt, hogy a munkatársak mit tartanának ideálisnak.

A kérdőív eredményeinek összesítésével meghatároztuk, mely területeken van a leginkább szükség beavatkozásra, majd ezekre vonatkozóan célzott intézkedési javaslatokat fogalmaztunk meg.

Elkészítettük a szervezeti kultúra vizsgálatának, módszereinek, eredményeinek, valamint az azokra reagáló intézkedések összefoglaló dokumentációját.

2023 decemberében munkatársi elégedettségmérést végeztünk, segítve ezzel nemcsak a Minőségirányítási Tanács és a Vezetőség, hanem az újonnan megalakult Kommunikációs Munkacsoport munkáját is. Az eredmények a korábbi évek adataival összehasonlítva általános javulást mutatnak, ez alól kivételt jelent a bérek és az infrastruktúra kérdésköre, valamint a munka és magánélet egyensúlya.

A Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere (KMÉR) alapján a Minőségirányítási Tanács irányításával elvégeztük a szervezeti önértékelést.

A korábbi évek gyakorlata szerint tartjuk a kapcsolatot a megye nyilvános könyvtárainak vezetőivel. A kéthavi rendszerességgel tartott értekezletek keretében továbbra is lehetőséget kínáltunk nekik a minőségirányítással kapcsolatos kérdések megvitatására.

8. Tudományos kutatás és kiadványok

2023-ban a nagy sikerű Petőfi kiállítás anyagát egy önálló kiadványban jelentettük meg Szentendre város önkormányzata támogatásával. Ezt a kiadványt kapták a város középiskolaiban az érettségizők.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, hagyományteremtő szándékkal megrendeztük a Helytörténet és helyi közösség konferenciát, amelynek előadásaiból készül egy online konferenciakötet. A könyvtár rendezte meg az IKSZ megyei könyvtári tagozatával való együttműködésben a 10 éves a KSZR konferenciát.

A könyvtár kiadásában megjelent nyugdíjba vonult egykori helytörténész kollégánk, Pethő Erika könyve, amely Szentendre régi villaházait, kastélyait és kúriáit mutatja be.

Az idei évben nálunk tartotta rendes közgyűlését a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Pest Megyei Szervezete, akikkel szoros partnerségben dolgozunk.

Héjja Balázs, Tóth-Jávorka Brigitta és Tóth Máté a Networkshop 2023 konferencián mutatták be az intézmény online tartalomfejlesztési gyakorlatát. Az intézmény minőségmenedzsment tevékenységéről a Tudományos és Műszaki Tájékoztatásban, a partnerkapcsolatokról pedig a Tudásmenedzsmentben jelent meg összefoglaló.

9. Partnerségi együttműködések

A helyi iskolákkal és óvodákkal rendszeres az együttműködés. A városi versmondó versenyt hagyományosan a könyvtár rendezi. Könyvtárunk az Önkormányzattal közösen szervezi iskolások számára a városi helytörténeti versenyt, amelynek helyszíne is vagyunk. Az iskoláknak biztosítjuk továbbá a közösségi szolgálat teljesítésének lehetőségét.

Továbbra is rendszeres párbeszédet folytatunk, és ezek eredményeként együttműködünk a helyi kulturális intézményekkel. Az önkormányzat Kulturális és Civil Bizottságának elnöke szervezésében rendszeres értekezleteket tartunk a Szentendrei Teátrummal, a Szentendrei Kulturális Központtal, a Turisztikai Desztinációs Menedzsment Irodával és a Ferenczy Múzeummal. A partnereink által kiadott könyveket árusítjuk a könyvtár webshopjában. A Ferenczy Múzeumi Centrummal együttműködésben valósítottuk meg a Nyitott Templomok Hétvégeje Fesztiválon a városi irodalmi programokat. A Szentendrei Kulturális Központtal való

együttműködésben a Szentendre Éjjel-Nappal program keretében borkóstolóval egybekötött A bor filozófiája estét tartottunk a Hamvas olvasósarokban. A családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal továbbra is szoros kapcsolatot ápolunk közös pályázati lehetőségeket keresve. A révkomáromi és rimaszombati könyvtárakkal közösen indultunk egy Interreg pályázaton. Bővítettük a szerződött önkénteseink számát. A Püspökmajori lakótelepi fiókkönyvtár működtetésében két nyugdíjas, egykori munkatársunk vesz részt. Egy fő a helytörténeti állomány szkennelésében vállal szerepet, egy nyugdíjas önkéntes kolléga pedig időseknek szóló könyvklubot működtet.

10. PR/marketing/kommunikáció eredményei

A helyi médiával sikerült megőriznünk és ápolnunk a szoros kapcsolatunkat, a Szentendre TV több mint 65 alkalommal tudósított a rendezvényeinkről és az igazgató úrral is több interjú készült a könyvtár terveivel, eredményeivel kapcsolatban. A Szentendre és Vidéke című havilap több hosszú cikket közölt az aktuális híreinkről.

Hogy rendezvényeink minél több emberhez eljussanak, előadásainkat rögzítettük és saját Youtube-csatornánkon visszanezhetővé tettük. Programjainkról tavaszi és őszi műsorfüzet is készült, amelyet városszerte terjesztettünk, hogy minden érdeklődőhöz eljussanak.

Fontos feladatnak tekintettük, hogy a megújult ifjúsági és fonotéka részlegünk a Facebookon és az Instagramon is megjelenjen, elérve ezzel a fiatalabb korosztályt is.

A hetente kiküldött hírlevél, amely következő programjainkat hirdeti, több ezer feliratkozóhoz jut el. Plakátjaink megtalálhatóak a könyvtár bejárata melletti világító táblákon, városszerte a hirdető felületeken, egy óriás molinón és a nagy forgalmú aluljáróban is.

A Petőfi 200 évforduló kapcsán előző évben elkészült innovatív kiállításunk, amelyet a könyvtár külső homlokzati ablakain helyeztünk el, egész évben látogatható volt. A kiállítás elérte célját, hogy a könyvtár nyitvatartási idejétől függetlenül bárki számára megtekinthető legyen, így sokkal szélesebb kört tudtunk elérni, mint korábban. A kiállítás roll-up anyagát a megyében lévő könyvtárak számára biztosítottuk.

11. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a vármegye területén működő települési könyvtárakat érintő állami feladatairól szóló összefoglaló

Folyamatosan gyűjtjük a Pest megyéhez, és kiemelten a Szentendréhez kapcsolódó dokumentumokat. A hiányok pótlása miatt figyelemmel kísérjük a Magyar Nemzeti Bibliográfiát, és a helytörténeti gyűjtésünk szempontjából fontosnak tartott tételeket kötelezpéldányként megkérjük az egyes települések önkormányzatától vagy könyvtárától. Ez ügyben a KSZR településekkel aktív együttműködést folytatunk.

Vármegyei hatókörű városi könyvtárként aktívan részt vettünk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Pest Megyei Szervezete (PEMEKSZ) testületi munkájában, ahol egy kollégánk a vezetőség tagja.

Számos szolgáltatással segítettük a települési könyvtárak tevékenységét. Koordináltuk az Országos Könyvtári Napok szóróanyagának könyvtárakba történő eljuttatását, valamint szakmai programok szervezésével is segítettük az OKN idején a megye könyvtárait.

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtári Országos Dokumentumellátó Rendszer (ODR) tagkönyvtár, így feladatunk közé tartozik a (nem csak Pest megyei) könyvtárak igényeinek kielégítése. Olvasóinknak könyvtárközi kölcsönzést is biztosítunk, így a saját állományunkban nem megtalálható dokumentumokat beszerezzük a könyvtári rendszerből.

Koordináltuk a megyéből a HBPMK-ba érkező könyvkötészeti kéréseket.

Folyamatosan karbantartjuk és frissítjük a Pest megyei könyvtárak címjegyzékét. A Pest Megyei Könyvtárosok levelezőlistája: pmko@googlegroups.com.

Ellátó könyvtárként településenként 4-4 programot szerveztünk a KSZR költségvetés terhére a helyben élők által bejelentett igények alapján.

Koordináltuk a Pest megyében található több mint 200 könyvtár kötelező éves statisztikai adatszolgáltatását, valamint végeztük az ehhez kapcsolódó információnyújtást és az adatellenőrzést. Koordináljuk a megyében található nyilvános könyvtárak beszámolóinak és munkaterveinek begyűjtését és a központi felhőtárhelybe való elhelyezését.

A HBPMK-ban már meglévő helytörténeti aprónyomtatványok és más, helytörténeti szempontból jelentős dokumentumok digitalizálása folyamatosan zajlik. A tartalmakat a www.hbpmk.hu oldalon az online katalógusunkon keresztül elérhetővé tettük, valamint elkezdtük egy új, Pest Megyei Digitális Könyvtár felépítését.

A helytörténethez kapcsolódóan nemzetközi helytörténeti konferenciát tartottunk „Helytörténet és helyi közösség konferencia” címmel, amelyen magyar és külföldi előadók egyaránt szerepeltek, és rendkívül sikeresnek értékeljük a programot.

Megszerveztük a „Petőfi 200 – A mi Petőfink” kiállítást, amely az ország több pontjára is eljutott.

Havonta értekezletet tartunk, amelyre meghívjuk a pest megyei nyilvános könyvtárak vezetőit. Az értekezleten tájékoztatjuk őket a Pest megyei könyvtárakat érintő lehetőségekről, újdonságokról, egyéb fejleményekről, és a partnerség elmélyítése révén igyekszünk hatékonyabbá tenni a Pest megyei könyvtári hálózat működését.

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtáron keresztül az erre igényt tartó települések idegen nyelvű (nemzetiségi) könyvekhez juthatnak.

12. Könyvtárhasználati tendenciák (6. sz. melléklet)

Az elmúlt pár évet meghatározó Covid-járvány és az energiaválság nagy hatással voltak a könyvtárunk életére is. Az új kihívások hatására a könyvtárunk innovatív szolgáltatások bevezetésére törekedett, mint a könyvtárfutár szolgáltatás, könyvcsomag összekészítés, online rendezvények.

A Könyvtárfutár szolgáltatás, még a Covid-járvány idején került bevezetésre. Azon olvasóink vehették igénybe, akik Szentendrei lakosok, idősök vagy mozgásukban korlátozottak, ezzel segítve őket, hogy akkor is dokumentumokhoz jussanak, ha nem tudnak bejönni a könyvtárba. Az olvasói pozitív visszajelzések alapján ez a szolgáltatás továbbra is igénybe vehető. Mára már kialakult egy kisebb, de állandó réteg, aki ezt a szolgáltatást igénybe veszi, a dokumentumok kiszállítása heti rendszerességgel történik.

A könyvcsomag összekészítés továbbra is lehetséges, de új lehetőségként a SZIKLA rendszerben az olvasók egy ügynevezett polcra gyűjthetik az általuk olvasni kívánt könyveket, amelyeket kérésre a könyvtárosok összekészítenek.

Covid alatt bevezett szolgáltatásunk volt, hogy online rendezvényeket tartottunk, amelyeket nagyon sokan követték nyomon online és YouTube-csatornánkon. 2022-ben hibrid megoldást választottunk, és a rendezvényeinket személyesen és online is nyomon lehetett követni. 2023-tól programjainkat nem közvetítjük online, de felvesszük és folyamatosan elérhetőek a YouTube-csatornán.

Folyamatosan mérjük a könyvtárhasználók és a dokumentumkölcsonzések számát.

Az adatok alapján jól megfigyelhető, hogy 2020-ban a koronavírus járvány miatti bezárások negatívan érintették a könyvtárakat is, nagymértékben csökkent a beiratkozott olvasók és a dokumentumkölcshözjárások száma. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy honlapunk látogatottsága nagymértékben nőtt. A 2023-as év a világjárványt és az energia veszélyhelyzetet követően a 2020 előtti növekedési tendenciákhoz való visszatérésének éve volt, hiszen a legtöbb mutatónk már a 2019-es év szintjét is meghaladta. A könyvtárhasználatok száma a sokéves negatív, 2020-as rekordhoz képest 40%-kal emelkedett (30 841 alkalomról 51 221 alkalomra), a látogatók száma ugyancsak közel 40%-kal emelkedett 2020-hoz képest, a honlaplátogatások száma pedig még a 2019-es értéket is jócskán meghaladta, 190 383 alkalomról 317 263 alkalomra emelkedett a felkeresések száma. A regisztrált látogatók száma minden korábbi csúcstól meghaladva 4941 főre emelkedett 2023-ban.

Szentendre, 2024. március

Dr. Tóth Máté

